

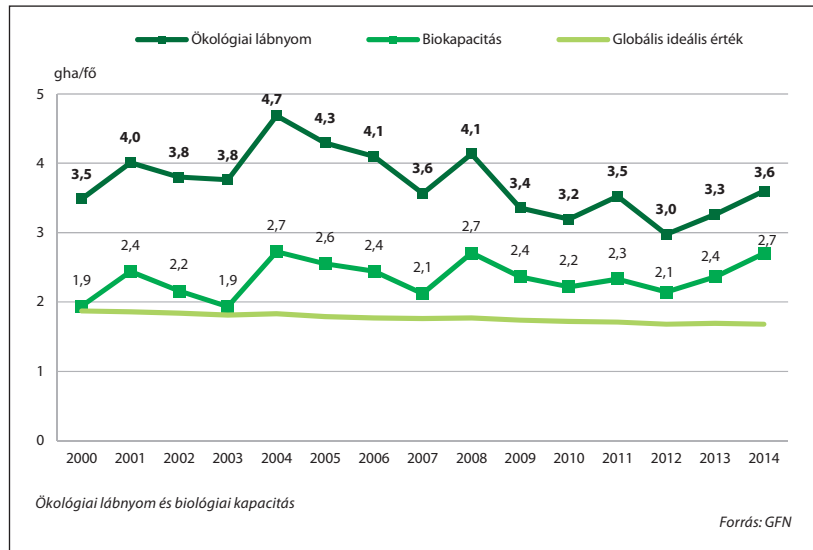
F.4.5. Ökológiai lábnyom

A társadalom és ezen belül a gazdaság működéséhez természeti erőforrásokra van szükség. Az ökológiai lábnyom (ökolábnyom) azt mutatja meg, hogy mekkora ez az erőforrás-igény. A számítások életciklus-szemléleten alapulnak. Ez azt jelenti, hogy számításba vesszük egy termék vagy szolgáltatás teljes életútját. A termékek (szolgáltatások) előállítása, elosztása, elfogyasztása, majd a felesleg hulladékká válása során a nyersanyagok mellett energiát (többnyire fosszilis) és vizet is felhasználunk. Mindezen javak elfogyasztása környezeti terhelést jelent.

A természeti tőke éves hozama (azaz a biológiai kapacitás, lásd F.2.1. indikátor) jelentené azt a határt, amelyet tiszteletben kellene tartanunk az ökoszisztéma megújulási képességének megőrzése érdekében. Jelenleg több erőforrást használunk fel (a legtöbb ország esetében és globálisan is), mint a rendelkezésre álló keret, tehát az ökológiai lábnyomunk nagyobb, mint a teljes biológiai kapacitás.

Azt a jelenséget, hogy több erőforrást használunk a rendelkezésre állónál, úgy nevezzük, hogy „túllövés”.¹ A túllövés napja pedig az a nap, amikor elfogyasztotta az emberiség az arra az évre jutó természetierőforrás-hozamot.

A Magyarországon élők átlagosan több mint kétszer annyi erőforrást használnak, mint amennyi a globálisan rájuk jutó lenne, míg az országos biokapacitáshoz képest 34%-os túllövésben vagyunk. Ugyanakkor az EU-átlaghoz képest kedvezőbb a helyzet hazánkban. A magyarországi ökolábnyom

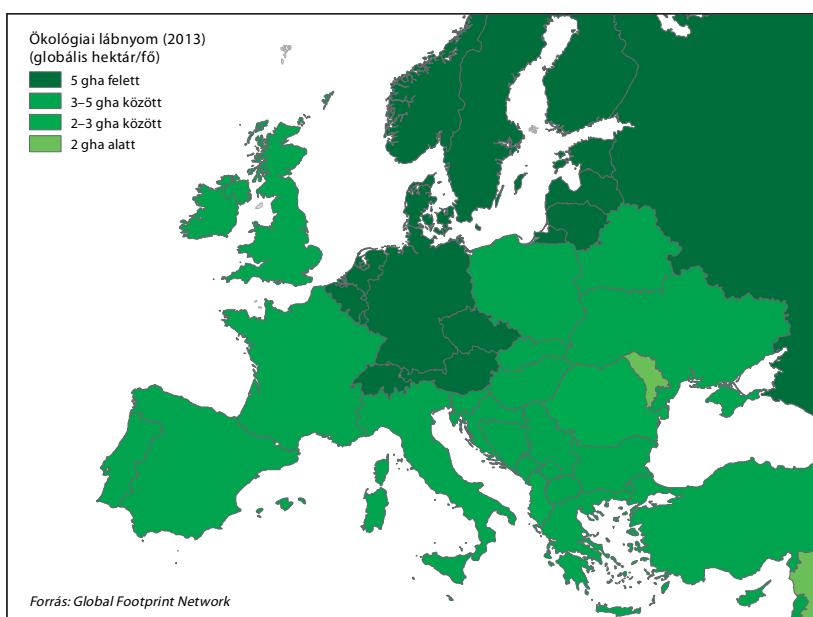
értéke 2014-ben a 2013-ashoz képest sajnos tovább nőtt. Bár a biokapacitás is növekedett ebben az időszakban, az arányok gyakorlatilag nem változtak. A túllövés mértéke, a 2009-es visszaeséstől eltekintve, folyamatosan növekszik az 1980-as évektől kezdve. Globálisan pillanatnyilag közel 70%-kal nagyobb bolygóra lenne szükségünk, hogy fenntartható legyen az erőforrás-felhasználásunk.

A túlhasználat egyik legnagyobb problémája, hogy a természeti tőke romlása évről évre egyre kisebb hozamot eredményez a következő években. Az erdőirtások, a mind több vegyszerhasználat és a fajok kipusztulása egyre fokozza a túlhasználat okozta hatást.

Az ökolábnyom legnagyobb részét (57%-ot!) a fosszilis erőforrások felhasználásából adódó többlet-CO₂-kibocsátás teszi ki. Ez azt is jelenti, hogy ha ezt sikerülne megszüntetni, akkor a túllövés problémája is megoldódna. Ezzel teljesen összecsengenek a klímamegállapodások célkitűzései. A második legjelentősebb teher 25%-kal a szántóterületek lábnyoma. Ezen az értéken adaptív és környezetkímélő mezőgazdasággal lehetne javítani.

Fontos megjegyezni, hogy „túlhasználat” esetén azzal a problémával is szembe kell néznünk, hogy a rendszerek komplexek, és egyes események vagy beavatkozások hatásai nehezen jelezhetők előre. Azaz a következmények nem várt helyen és mértékben is jelentkezhetnek.

¹ Global Footprint Network National Footprint Accounts (2017), www.overshootday.org/why-past-earth-overshoot-day-dates-keep-changing/

Az ökológiai lábnyom értékének javulása érdekében elengedhetetlen lenne az átállás a körforgásos gazdasági működésre és ezzel párhuzamosan a fogyasztók tudatosságának növelése.